

OMRÅDEBESKRIVELSE

Lokalitetsnavn: Desiderialunden
Kommune: Sarpsborg
Fylke: Østfold
Kartblad: 1913 IV (Vansjø)
UTM-koordinater: 32V PL 117-779
Vernekategori: Naturreservat
Areal: 10 dekar
Høyde over havet: 15 m o.h.

Berørte eiendommer: 2034/62, 2034/84 (veigrunn 505/6) og 2013/194 i Sarpsborg kommune
Planstatus: LNF

Formål: Bevaring av et område med edelløvskog og store eiker.

Områdebeskrivelse: Desiderialunden ligger i Tune, V for Sarpsborg by, like N for Solli bru / E6 og grenser til Solli kapell/kirkegård i Ø og Sollielva i V. Solli kirke (tidligere kapell) og lunden ligger ca 8 km VNV for Tune kirke, nær grensen mot Rolvsøy i Fredrikstad og Råde. Området strekker seg omkring kirken og ned mot Sollielva i V.

Verneinteresser: Skråning mot Sollielva som har større eiketrær, ellers inngår bl.a. hassel, selje, pil ask, spisslønn, svartor etc. Stedvis har området en relativt rik flora. Område har del store gamle trær, har høy kulturverdi samt stort arts mangfold. Eikelunden står på grunn jord og bergknauser. Et fuktigere dråg er noe erodert. Flere av eikene er store i Østfold-målestokk. Området har et 10-tall store eiker, dels innenfor, dels like utenfor grensen, de 4 største er ca 3,6 m i BHO. Det er rikt fugleliv her og en rekke rødlistearter blandt sommerfugler og lav. En del stående / liggende dødved inngår, dels pga bever; en stor liggende eikestamme.

Lungenever er kjent på eik her. Skorpelaven *Pertusaria flavida* er funnet på eik v/kirken. Strykmose *Cinclidotus fontinaloides* vokser ved elva, ca 100 m N for bru, der det også finnes strandhinne lav og tuehinne lav på sildreberg ved elva ca 30 m nord for E6-bru. Sopp: *Russula pelargonia*.

Langs elva dominerer svartorskog sammen med hegg og istervier. Det er registrert 153 karplanter i kjerneområdet, blant andre spolebusk, stikkelsbær, tårnurt, kjempesøtgras, nesleklokke, firblad, engforglemmegrei, krattfiol, vårkål og knollerteknapp. De botaniske verdiene er knyttet til frodigheten og edelløvskog med i ulike alderstrinn i utvikling. Skogen har en vakker og fremtredende beliggenhet ved Solli kirke, ned mot Sollielva og E6, samt en tilgrensende kirkegård.

Flg. interessante sommerfugler er rapportert: Ospetannspinner *Notodonta torva*, rørefly *Apamea unanims*, springfrøbåndmåler *Xanthorhoe biriviata*, perleringvinge *Coenonympha arcania*, kjølfly *Opigena polygona*. Det er registrert 48 fuglearter, et høyt tall for et så lite område, bl.a. rosenfink, grønnspekk, stillits, stjertmeis og tornskate. Observasjoner av interesse er fossefall strandsnipe, isfugl og vintererle tilknyttet elva. Flere arter flaggermus påvist. En stor beverhytte finnes ved elva. Det er lite levende osp pga bever.

Kulturminner: Lunden kalles Desiderias lund pga dronning Desideria, gift med kong Oscar I, Sverige/Norge, som av og til reiste gjennom området, med skyssferge over elva på 1800-tallet. Hun overnattet på Sanne herregård N for området og skal ha satt spesiell pris på lunden / elva her. Kirken er bygd i bindingsverk i 1904. Flere kulturminner er registrert. En større bunker (10 x 10 m) fra siste krig ble anlagt for å overvåke bru over Sollielva. Noen minner er knyttet til virksomheten ved Solli Brug på motsatt side av elva. Før ny vei ble bygd, var det ferge / skysssted over elva. I dag er det spor etter brygge og en tidligere vei. Fergemannens hus ved elva er flyttet til Borgarsyssel museum i Sarpsborg.

Tekniske inngrep: Ligger inntil riksvei, elv, kirke og kirkegård. Gammel bunkers, lavspent el.linje

Vern: Ny E6-trase like S for lunden ble valgt istedenfor en trase lenger N som planlagt, særlig av hensyn til edelløvslogen, kirken og kirkegården. Desiderias lund ble ervervet av staten ved Direktoratet for naturforvaltning i 1993 i forbindelse med en makeskiftesak for ny E6 og stilte konsesjonsvilkår. Hensikten med ervervet var å verne arealet.

Forvaltning: Fjerning av trær som gror opp gjennom kronen på store lyskrevende eiketrær. Det bør også tynnes noe inntil noen av dem. Litt avfall fra kirkegården i Ø-kant. En kraftlinje over elva avgrenser området mot nord. En lavspentlinje berører området ved kikren. En bunker vedlikeholdes som et "krigsminne". Det gis adgang til forsiktig tynning av undervegetasjon i et nærmere angitt areal i verneområdet i SØ av hensyn til innsyn/utsyn til/fra Solli kapell.

Litteratur

- Båtvik, J.I. I. & Ola M. Wergeland Krog 1994. Naturfaglig beskrivelse av området omkring Solli kapell, Tune, Sarpsborg kommune, Østfold. - Rapp. til Statens Vegvesen og Østlandskonsult A/S. Juni 1994. 14s.+ kart. (Delområde 1, s.3-4).
 - Fylkesmannen i Østfold 1976: Naturvernregistrering i Østfold. (Verneverdi 2, i skala fra 0-4; mer i bakgrunnsrapporten).
 - Fylkesmannen i Østfold 1979: Utkast til vernplan for edelløvslogen i Østfold fylke. s.15.
 - Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernadv., rapporter:
 - Handlingsplan for biologisk mangfold i Sarpsborg kommune., rapport nr.3, 2002:112: Lokalitet 143.
 - "Svært viktig" lokalitet. Mer opplysninger i kommunens base, Natur2000 og i Naturbase.
 - Naturfaglige registreringer av skogområder i Østfold. Rapport nr.3-2011:25 og nr.1-2013:183-184.
 - Sjeldne stor-sommerfugler i Østfold. Rapport nr.7, 1989.
- Rapportserien på www:
<http://www.fylkesmannen.no/Ostfold/Miljo-og-klima/Rapportserien/Miljoernavdelingens-rapportserie/>
 -Lye, K.A. 2014: Sjeldne norske mosar. Strykmose *Cinclidotus fontinaloides*. Blyttia 72(1):57-67.
 -Østfold-Natur 1997 nr.36, lok.20 s.227: Kornblomst (truet åkerugras) kjent fra før, s.96, 97, 198.